

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 6 Sayı: 25 Volume: 6 Issue: 25

-Prof. Dr. Hamza GÜNDOĞDU Armağanı-

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

İZMİR İLİ TİRE İLÇESİNDE KEÇE YAPIMI

FELT PRODUCTION IN IZMIR PROVINCE TIRE DISTRICT

Melda ÖZDEMİR*

Hülya ÖZYER**

Öz

El sanatları içinde önemli ve köklü bir geçmişe sahip keçe sanatı kültürel değerlerimizden ve geleneksel sanatlarımızdan biridir. Kullanım alanının genişliği nedeniyle keçe, günlük yaşamın bir parçası olarak varlığını bugünde sürdürmektedir. Ancak keçecilik, günümüzde sayıları azalan keçe zanaatçıları ve keçe sanatıyla ilgilenen tasarımcıların ürettikleri ürünlerle devam etmektedir. Bununla birlikte son dönemlerde turistik ve hediyelik eşya üretiminde olduğu gibi birçok sanatçının eserlerinde keçe kullanımı görülmektedir.

Bu çalışmada Tire ilçesinde günümüzde sınırlı da olsa sürdürülen keçe üretimini incelemek ve belgelemek amaçlanmıştır. Keçe yapımında kullanılan araç-gereçler, keçenin üretim aşaması; yapılan gözlem ve incelemelerle, üreticilerden elde edilen bilgiler ve ulaşılan kaynaklarla desteklenerek derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tire, el sanatı, keçe, keçe yapımı.

Abstract

Felt art is one of our cultural values and traditional arts having an important and rooted history among handicrafts. Due to its broad usage area, felt continues its existence today as a part of daily life. However, Felt Production continues with products produced by felt handicraftsmen and designers engaging in felt art whose number are decreasing today. In addition to this, it is seen that felt is used in works of many artists in recent periods as is seen in production of souvenir.

In this study, it is aimed to examine and document felt production which is maintained even in limited way in Tire District. Tools used in felt production, production phase of felt were complied by supporting with information obtained from producers and resources accessed, with observation and examinations made.

Keywords: Tire, handicraft, felt, production.

* Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Bölümü Öğretim Üyesi, omelda@gazi.edu.tr

** Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Bölümü, hulyaozyer@gmail.com

1.Giriş

Keçecilik bütün el sanatlarında olduğu gibi Anadolu'nun sosyal ve ekonomik yapısı içinde yüzyıllardan beri uğraşılan bir ata sanatıdır. Türkiye'de gerek ana geçim kaynağı, gerekse ikinci bir gelir olarak meşgul olunan keçecilik, günümüzde halen varlığını sürdürmektedir. Keçeciliğin sürekli geçim kaynağı olduğu yerlerden biri de İzmir iline bağlı Tire ilçesidir (Soysaldı, 2008:71).

İklimin soğuk olduğu bölgelerde insanların korunma ihtiyacından doğan keçecilik, genellikle hayvancılığın yaygın olduğu yerlerde gelişmiştir (Ögel, 1991: 175). İlk keçe örneklerine M.Ö. 4 ve 3. yüzyıllara tarihlenen Pazırık Kurganlarında rastlanmıştır (Çeliker 2011:2). Mezarın içinde iklimin soğukluğundan ötürü donma gerçekleştiği için eşyaların çoğu çürümeden günümüze kadar ulaşmıştır.

Keçe sanatının göçebe toplumlarca ve küçükbaş hayvan yetiştiren yerleşik toplumlarca sıkça kullanılması, fonksiyonel özellikleri sebebiyle insanlar için vazgeçilmez bir malzeme olduğu bilinmektedir. Ayrıca keçe yapan toplulukların kullanım alanlarının farklılığı nedeniyle ihtiyaca göre değişen çeşitlilikte tür ve biçimlerde üretilmektedir (Yıldır 1992:139).

Keçenin Orta Asya'da gelişmeye başladığı ve binlerce yıldır Türk dünyasında bilinmekte ve yapılmakta olduğu bildirilmektedir. Hun, Göktürk ve Uygur Dönemi Türk topluluklarında çadırdan, giyim kuşama kadar pek çok alanda keçe malzeme olarak kullanılmıştır (Arseven, 1967: 24).

Keçe, çorap çizme vb. eşyalar Selçuklular Dönemi'nde başta hükümdarlar olmak üzere halkında geleneksel giyim eşyaları arasında yerini almıştır. Selçuklu Türkleri tepme keçeden yapılmış olan ve genellikle çobanlar tarafından giyilen kepenekleri kullanmışlardır (<http://www.kemalelitemiz.com>). Bu dönemde kurulan Ahilik teşkilatının esnaf ve sanatkârlara yönelik olumlu çalışmaları Osmanlı döneminde yerini loncalara bırakmış ve kunduracılar, debbağlar ve keçeciler gibi birçok alanda uğraşı gösterenler loncalar içinde özel bir yere sahip olmuştur.

Osmanlı döneminde düzenlenen şenliklere ve şüirlere konu olan keçecilik; aynı zamanda kavuk ya da serpuş ve börk (yeniçeri askerlerinin kullandığı) baş giysilerinde de kullanılmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde de keçe kullanımı ve üretimi devam etmektedir. Ancak günümüzde teknolojinin sunduğu yeni seçenekler ve ticari değerinin azalması keçeciliğe zor günler yaşatmaktadır. Az sayıda usta keçeciliği yaşatmanın uğraşını vermektedir (Yalçınkaya, 2011:1932).

Keçe, Tekstil Terimleri Sözlüğü'ne göre birinci tanımla, "Yün ve keçi kılı gibi hayvansal doğal elyafın, dış tabakasını oluşturan üst örtü hücrelerinin (pulların) belirli ısı, nem ve basınç altında, sıcak ve kaygan bir ortamda sürtünerek birbirine kenetlenmeyle oluşan dokusuz tekstil yüzeyi" ve ikinci tanımla, "Ağır bir dinkleme ve yıkama sonucu doku yapısı kaybolan ve yüzeyinde düzgün bir hav tabakası oluşan, iki ya da daha çok katlı yünlü kumaş" olarak tanımlanmaktadır (Ergür, 2002:136). Türk Dil Kurumu'na göre ise keçe, "Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş" olarak tanımlanmaktadır. Keçe Kamusu Türk-i'de "neşe edilmeyerek yalnız dövmekle kaba yün, aba, tepilmiş yün" şeklinde ifade edilmiştir (Sami, 2010: 616). Keçe; koyun, tavşan, deve, lama gibi memeli hayvanların yünleri ile tiftik keçisinin kollarının su, sabun ve ısı yardımıyla oluşturulan alkali bir ortamda liflerin birbiri arasına girmesi ile elde edilen atkısız, çözgüsüz sıkıştırılmış tekstil örneğidir (Topbaş ve Seyirci, 1987:10).

Çeşitli tanımlardan da anlaşıldığı gibi genel tanımıyla keçe, yün vb. hayvansal liflerin nem ve basınç altında sürtünerek birbirine kaynaşması sonucu ortaya çıkan kaba bir tür kumaş

yüzevidir. Dokuma ve örgü tekniğinin kullanılmadığı bu tekstil örneğine dokusuz yüzey denmektedir.

Keçenin ilk defa nasıl yapıldığı ve kullanıldığı hakkında kesin veriler olmamasına rağmen; “keçe” sözcüğüne ve kullanımına ait en eski yazılı belge Homeros’un İlyada adlı eserindedir.

“Eyi denenmiş ve deriden kenarlarla çevrelenmiş bir başlık (Bu senin armağanındır Meriones) onun şakaklarını taçlandırdı, içi yumuşak yünlü idi, dibine keçe döşenmişti” (Dölen, 1992:369).

Destanda adı geçen keçe başlığın, Hitit kabartmalarında tasvir edilen tanrıları ve soyluların başlıkları olması ihtimali çok yüksektir. Daha sonra bu tür başlıklar Friglerde görülmektedir.

Kaşgarlı Mahmut’un (XI. Yüzyıl), Divanü Lügati’t-Türk adlı eserinde, Oğuzlarda yaygın olan keçe sözcüğü yanında, keçe anlamında kullanılan kidiz de geçmektedir. Kidiz sözcüğü, IX. yüzyılda Göktürk harfleriyle yazılmış olan eski Uygurca “İrk Bitig” adlı eserde “Kidizig subka sukmuş takı ur katıgdı ba.” “Keçeyi suya sokmuş dahi vur sıkıca bağla” şeklinde kullanılmıştır (Yalçınkaya, 2011:1931). Keçe kelimesi, Oğuzca’dan dilimize gelmiştir. Öyle anlaşılıyor ki, daha çok Batı Türkleri ile Oğuzlar arasında kullanılmakta idi. XI. yüzyılda Doğu Türkleri ile diğer Orta Asya Türkleri keçe için, “keçe” sözünü kullanıyorlardı. Nitekim XI. yüzyılda Kaşgarlı Mahmut da keçe sözünden söz açarken Oğuzcadır demektedir. “Kidhis” keçe karşılığı olarak söylenen en eski ve en yaygın bir Türk kültür deyişidir. Bu söz türlü Türk kültür çevresinde Kız, Kiz, Kiliz, Kiyiz şeklinde görülür.

Farsça’da ise keçe, “Named”, keçeyi kullanana “Namedik”, keçeciye de “Libizen” denilmektedir. Bunun için Batı literatüründe bozkırda yaşayan ve keçe kullanan insanlara “Nomatic” denilmektedir (Tavaslı, 1992:1-2)

Hunlarda keçeyi kadınlar yapmış; gereksinimlerin dışında çeyiz olarak da üretmişlerdir. Günümüz Türk dünyasında kadınların keçe yaptığı görülmektedir. Keçeciliği erkekler meslek edinmekle birlikte, Anadolu’daki yörük kültürü içinde keçeye bir kadın uğraşı olarak da rastlanmaktadır. (Yalçınkaya, 2011:1932).

Geçmişten günümüze kadar keçe, çadırdan giyim kuşama kadar pek çok alanda kullanılmıştır. Bazen bir tekerlemede veya bir sayışmada rastlarız keçeye, bazen de bir roman veya bir şiirin satırında. Halk kültürüne ve edebiyatına yansımaları yanında keçe; Göktürklerin “tuli” denen keçe bebeklerle gömülmesi gibi inançlar içinde de yer bulmuştur. Ayrıca Göktürklerin, taht töreninde hakanı beyaz keçe üstünde havaya kaldırma geleneği, bir Türk devlet geleneği olarak Orta Çağ’ın sonlarına kadar sürmüştür. Uygur sanatında ise, sosyal yaşamda kullanılan keçenin yansımaları, fresk ve tablolardan izlenebilmektedir (Ergenokon, 1999:9).

Günümüzde keçe, form alabilme, aldığı formda kalabilme ya da farklı malzemelerle kullanılabilme özellikleri ile geleneksel kullanımı dışına çıkarak estetik ve işlevsel değer kazanarak bir sanat objesi olarak da üretilmektedir (Gür, 2012:1173).

Tarihsel süreç içinde Afyon, Balıkesir, Bigadiç, Manisa, Maraş, Turgutlu, Tire, Ödemiş, Bergama, Soma, Konya, Akhisar, Kars, Erzurum, Urfa gibi merkezlerde yaygın olarak üretilmiştir. Bunda askeri kıyafetlerde kullanılması, halk arasında başlık olarak tercih edilmesi ve din görevlilerinin de keçeden giysiler giymesinin büyük payı vardır (Özhekim 2009:125).

Tire ilçesinde günümüzde geleneksel yöntemler kullanılarak yapılan keçe yapım işlemi halen sürdürülmektedir. Keçe hediyelik ve turistik eşyalarda da kullanılmaya başlanmış ve bu durum bir sektör halini almıştır. Bugün keçeden yapılan birçok hediyelik veya turistik eşya

bulunmaktadır. Bunlar; halı, minder, şal, kaftan, paspas, terlik, heybe, çanta, takı, toka vb. gibi ürünlerdir.

Bu çalışmada, üretimi halen sürdürülmekte olan Tire keçeciliğini ayrıntılı olarak incelemek ve belgelemek amaçlanmıştır. Keçe yapımında kullanılan araç-gereçler, keçenin üretim aşaması; yapılan gözlem ve incelemelerle, üreticilerden elde edilen bilgiler ve ulaşılan kaynaklarla desteklenerek derlenmiştir. Çalışma esnasında Tire ilçesinde bulunan keçe ustası Arif Cön'ün atölye ve satış yerinde gözlem ve inceleme yapılmış, ürün fotoğraf çekimleri gerçekleştirilmiştir.

2. Keçe Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

2.1. Keçe Yapımında Kullanılan Araç ve Makineler

Hasır (Kalıp) : Üzerine atılan yünün rulo şeklinde sarılmasında kullanılan plastik halıdır. Boyutu yapılacak keçeye göre değişmektedir (Şekil 1).

Şekil 1: Hasır Kalıp

Kazanlar: Yün ve keçenin boyanmasında kullanılan, bakırdan yapılmış büyük kaplardır. Yünün ıslatılması için gerekli olan suyun ısıtılmasında da kullanılır (Şekil 2).

Şekil 2. Kazanlar

Makas: Keçenin kesiminde kullanılan özel bir araçtır (Şekil 3).

Lastik ip: Rulo şeklinde sarılan hasırın tepme esnasında açılmaması için bağlanması amacıyla kullanılır (Şekil 4).

Şekil 3. Makas

Şekil 4. Lastik ip

Süpürge: Süpürge otundan yapılan ve yünün ıslatılması için kullanılan bir malzemedir.

Bakır Kap: İçine su konularak, süpürge yardımıyla yünün ıslatılması için kullanılır.

Çubuk (Sepki) : Görüntüsü yelpaze biçiminde olan; ağaç dalı, örgü şişi gibi değişik malzemelerden yapılan ve yünün, hasırın üzerine saçılmasında kullanılan bir araçtır (Şekil 5).

Tahta Sopa: Üzerinde yün olan hasırın rulo şeklinde, düzgün bir biçimde sarılması için kullanılan, ağaçtan yapılmış oklavaya benzer bir malzemedir (Şekil 6).

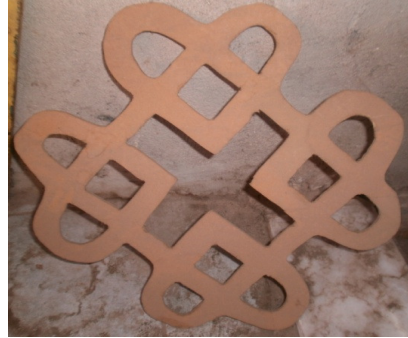

Şekil 5. Sepki

Şekil 6. Tahta sopa

Şablon: Hasırın üzerine yapılan nakışlamanın simetrik olmasını sağlayan, motife göre değişik biçimleri bulunan, kontrplaktan yapılmış bir araçtır (Şekil 7).

Şekil 7. Şablon

Düzeltilme Sopası: Vurmak suretiyle keçeyi esnetmede ve düzeltmede kullanılan, ağaçtan yapılmış hafif eğri basit bir araçtır (Şekil 8).

Şekil 8. Düzeltme sopası

Rende : Sabunun suda daha çabuk erimesi için küçük parçalara ayrılmasını sağlar (Şekil 9).

Kantar : Yünün tartılmasında kullanılmaktadır (Şekil 10).

Şekil 9. Rende

Şekil 10. Kantar

Küvet: Tepme veya boyama işleminden sonra keçenin yıkanmasında kullanılır (Şekil 11). Tepme keçecilikte pişirme işlemi hamamda veya atölye ortamında yapılabilir. Atölye ortamında yapılan pişirme işleminde gerekli olan sıcak suyu ve buharı temin üzere kullanılan kazandır.

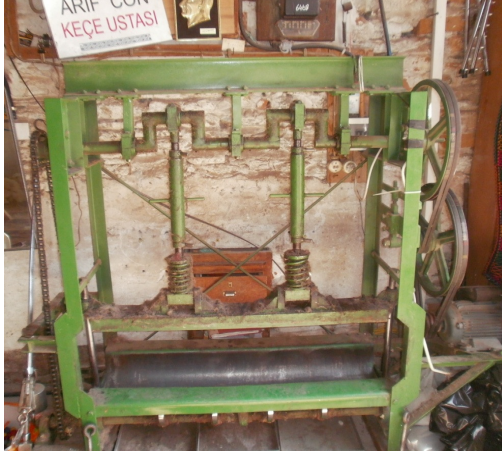

Şekil 11. Küvet

Tepme Makinesi: Hasır'ın üzerine atılan yünü, hasırla birlikte rulo şeklinde sardıktan sonra döndürerek ezen ve böylece yünden yüzey meydana getiren makinedir (Şekil 12).

Yün Atma (Tarama) Makinesi: Temizlenmiş yünün ince lif haline gelmesini sağlayan makinedir (Şekil 13).

Yün saçma işlemini izleyen tepme ve pişirme işlemlerinde kullanılan makinelerin temel görevi elyafın keçeleşmesini sağlamaktır. Bu işlem daha önce el veya ayakla yapılmaktaydı. Günümüzde keçe tepme makinelerinin kullanılmasıyla birlikte bu işlem insan gücü yerine makine gücünden yararlanılarak yapılmaktadır.

Şekil 12. Tepme Makinesi

Şekil 13. Yün Tarama Makinesi

2.2. Keçe Yapımında Kullanılan Gereçler

Yün: Bazı memelilerden (özellikle koyun, keçi, deve, lama, ada tavşanı) elde edilen hayvansal kıl kökenli doğal bir elyaf türüdür.

Sabun: Arap sabunu ve zeytinyağlı sabun en çok tercih edilen sabunlardır. Keçe yapımında yünün birbirine kaynaşmasını sağlamak amacıyla kullanılır. Sıcak suda eritilerek süpürge ile yünün üzerine serpilir.

Boyar Madde: Boyalar; doğal ve yapay (suni) olmak üzere iki grupta incelenebilir. Doğal boyalar grubunda, çeşitli bitkiler ve bazı böcekler yer almaktadır. Yapay boyalar ise, yapay olarak hazırlanmış, piyasada paket boya diye isimlendirilerek satılan boyalardan oluşmaktadır. Doğal boyalarla sadece hayvansal lifler (koyun, keçi, deve yünü gibi), yapay boyalarla ise hem hayvansal hem bitkisel (keten, kenevir, pamuk) lifler boyanabilmektedir.

3. Keçenin Yapım Tekniği

Tire’de keçe desensiz (düz) ve desenli olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Ancak son yıllarda daha çok desenli keçe yapımı tercih edilmektedir. Keçe yapım işleminde, öncelikle kuzunun ilk kırkımı olan yün tercih edilir. Kuzunun ilk kırkımı olan ağustos ayında birinci kalite, nisan ayında ise ikinci kalite yün elde edilir. Mayıs ayında yapılan kırkıma “yapağı”, eylülde yapılan ise “kırkım” adı verilir. Keçecilere yıkanmış şekilde gelen yünler pıtrak ve pisliklerden temizlenmesi için didiklenerek iyi-kötü şeklinde ayrılır (Şekil 14).

Şekil 14. Kırkılmış ve yıkanmış yüne yapılan ditme işlemi

Ditme işlemi elle yapıldığı gibi, basit bir ditme makinesi ile de yapılır. Ditilen yün hallaç yayı ya da tarak makinesi ile liflerinden ayrılarak seyretilir (Şekil 15).

Şekil 15. Tarak makinesinde ditilen yün

Ürünün yapımında ilk olarak desene karar verilir ve keçe ustasının daha önce yapmış olduğu, iyice dövülmüş, "basta" ismi verilen renkli keçelerden desene göre düz veya tırtıklı parçalar (fitle) kesilir (Şekil 16).

Şekil 16. Bastanın kesilmesi

Fitleler bir araya getirilerek motif oluşturulur. Bu işleme nakışlama denir. Nakışlamayı düzgün yapmak için şablon kullanılır. Şablon sayesinde motifler simetrik olur ve bir hasırın üzerine ne kadar motif yerleştirileceği belirlenir (Şekil 17,18).

Şekil 17. Nakışlama yapılması

Şekil 18. Nakışlama yapılması

Nakışlama işleminin ardından, motiflerin üzerine sabunlu ılık su serpilir. Su, kullanılan keçe ve yünün kabarıklığını önler, üzerine atılacak yünlerden dolayı altta kalan motiflerin hasır üzerinde kaymasını engeller. Sabun ise motif ile üzerine atılacak yünün birbirine kaynaşmasını sağlar (Şekil 19).

Şekil 19. Motiflerin üzerine su serpilmesi

Hasırın her tarafı eşit şekilde yünle kaplanır ve üzerine süpürge ile ılık su serpilir. Bu, kabarık olan yünün sönmelerini, böylece hasırla birlikte kaymadan kolay sarılmasını sağlar. Su, dövme işlemi sırasında yünlerin birbirine girmesini ve altta kalan motifle yünün kaynaşmasını kolaylaştırır (Şekil 20).

Şekil 20. Motiflerin üzerine yün atılması

Uç kısmına uzun bir sopa konulduktan sonra hasır düzgün ve sıkı şekilde sarılır. Tepme işlemi sırasında açılıp dağılmaması için rulo, lastik ip ile sıkıca bağlanır (Şekil 21).

Şekil 21. Hasırın sarılması ve bağlanması

Hasırla birlikte sarılan yün, dövme makinesinde bir saat kadar dövülür. Bu süre hasır üzerine atılan yünün inceliği ya da kalınlığına göre değişebilmektedir. Dövülen yün açılır ve kısmen keçeleştiği görülür (Şekil 22).

Şekil 22. Yünün hasırla birlikte dövülmesi ve açılması

Motif ve üzerine atılan yün birbirine geçmiş, keçeleşme kısmen oluşmuştur. Dövme işlemi sırasında meydana gelen bozulmalar elle esnetilerek düzeltilir (Şekil 23).

Birinci tepme işlemi sonunda dağınık ve saçaklı durumda olan keçenin kenarları kesilerek düzeltilir. Düzeltmesi yapılan keçenin üzerine kalınlık oluşturmak için tekrar yün atılır (Şekil 24).

Şekil 24. Keçenin kenarlarının düzeltilmesi ve üzerine yün atılması

Keçenin üstü eşit olacak şekilde tamamen yün ile kaplanır ve üzerine sabunlu ılık su serpilerek hasırla birlikte rulo şeklinde sarılır (Şekil 25).

Şekil 25. Sabunlu su serpilmesi ve sarılması

Hasır, rulo yapıldıktan sonra sıkıca bağlanır ve tepme makinesinde bir saat kadar dövülür (Şekil 26).

Şekil 26. Rulonun bağlanması ve dövülmesi

Hasır tekrar açılır ve keçe ile üzerine atılan yün birbirine iyice geçmiştir. Motifler kesilerek birbirinden ayrılır ve elle tek tek düzeltilir. Elde edilen parçalar (minderler) tekrar hasırın üzerine yerleştirilir. (Şekil 27).

Şekil 27. Motiflerin kesilerek birbirinden ayrılması

Minderlerin üzerine sabunlu ılık su serpilir ve hasır rulo şeklinde sarılarak tekrar dövülür (Şekil 28).

Şekil 28. Sabunlu su serpilmesi ve dövülmesi

Tepme makinesinden alınan hasır açılır. Minderler tersine çevrilir ve tekrar sabunlu su serpilir (Şekil 29).

Şekil 29. Hasırın açılması ve minderlerin tersine çevrilerek üzerine sabunlu su serpilmesi

Tersine çevrilen minderler hasırla birlikte sarılarak tekrar dövülür (Şekil 30).

Şekil 30.
Hasırın

sarılması ve dövülmesi

Hasır tekrar açılır ve minderler elle tek tek düzeltilerek hasır üzerinde düz tarafına çevrilir. Hasır sarılarak tekrar tepme makinesinde dövülür (Şekil 31).

Şekil 31. Minderlerin el ile düzeltilmesi ve sarılması

Dövme esnasında sorun çıkmaması için hasır ara sıra kontrol edilir. Takıldığı yerlerde elle düzeltilerek düzgün dönmesi sağlanır. Hasır makineden alınıp açılarak, minderler tekrar düzeltilir

(Şekil 32).

Şekil 32. Hasırın dövülmesi ve elle düzeltilmesi

Tam bir kare elde etmek için minderlerin yönü değiştirilir ve tersine çevrilerek hasıra yerleştirilir. Hasır, rulo şeklinde sarılarak son kez makinede dövülür (Şekil 33).

Şekil 33. Hasırın sarılması ve dövülmesi

Dövme işlemi ustanın “olmuştur artık” demesiyle sona erer. Dövme işi biten minderler alınır ve teker teker elde düzeltilir (Şekil 34).

Şekil 34. Minderlerin elle düzeltilmesi

Düzeltilme işlemi biten minderler, musluk suyu ile kirinden arıncaya kadar yıkanır. Yıkama işlemi istenirse küvette ya da düz ve temiz bir zemin üzerinde yapılır. Yıkanan minderler kuruması için asılır. Keçe, güneşli bir havada bir günde kurumaktadır (Şekil 35).

Şekil 35.

Minderlerin yıkanması ve kurutulması

Şekil 36.
Bitmiş ürün

3. SONUÇ

Araştırma sonucunda günümüzde İzmir ili Tire ilçesinde 4 adet keçe atölyesinin bulunduğu tespit edilmiştir. Tirede keçe ustaları; keçeyi geleneksel el sanatlarından olan ebru ile boyanmış kumaşlarla, tülle, dantelle, Tokat yazması ile birleştirerek ve bu tekniklerle keçe halılar, minderler, Tokat yazmalı şallar, Osmanlı kaftanı, ipek keçe şallar, paspaslar, yelekler, terlikler, çantalar, keçenin kullanıldığı takı ve aksesuarlar üretmektedirler. Keçe ustaları, keçeciliğin geleneksel bir el sanatı olarak taşıdığı değere ve mesleği yeniden canlandırmak için yaptıkları başarılı girişimlere rağmen en büyük sıkıntılarının mesleği sürdüreceği çirak bulamamak olduğunu belirtmektedirler.

Uzun bir geçmişe sahip keçe sanatı, günümüzde geçmiş yıllara oranla, birçok alanda kullanarak yeniden canlanmaya başlamıştır. Teknolojinin ve sanayileşmenin etkisi keçe ve keçeden yapılan ürünlerin daha çok tüketiciye ulaşmasını sağlamış ve sanatın tanınmasına katkıda bulunmuştur. Gelişmekte olan teknolojiyle ürünlerin yapımı oldukça kolaylaşmıştır. Buna rağmen yapımı emek isteyen ve hala devam ettirilmeye çalışılan keçecilik, günümüzde birçok alanda kullanılmaya uygundur. Zamanla kalınlığı incelen, inceldikçe her alana giren keçe, yalnızca yapıldığı yer ile sınırlı kalmamalı, gelişip yaygınlaşması için imkân sağlanmalıdır. Keçe yapan, ya da yapacak olan bireylere yeterli ekonomik destek verildiğinde, ustaların da söylediği gibi, insanlar bu mesleğe yönelecek ve yapılacak tanıtımlarla birlikte keçe herkesin hayatına girecektir. Böylece keçeciler de yetiştirecek eleman bulmakta zorlanmayacaklardır.

Unutulmamalıdır ki keçecilik emek harcanarak yapılan bir meslektir. Yapılan ürünlerin fabrikasyon ürünlerle karıştırılmaması ve karşılaştırılmaması gerekir.

Keçeciliğin tanıtılmasında, yapılan ve yapılmakta olan bilimsel çalışmalar da oldukça önemlidir. Olasılıklardan uzaklaşma ve netlik kazanma açısından bilimsel çalışmalar özellikle görsellerle desteklenerek arttırılmalıdır. Böylece bizden sonraki nesiller bu mesleğe yeterince sahip çıkabilsinler.

Ayrıca ilgili kurumlar aracılığı ile devlet desteğinin sağlanması, bu konuda bir meslek okulu açılarak özendirilmesi ve kalkınan Türkiye koşullarında döviz kazanımı için turistik eşya biçiminde ihracatının yapılabilmesine dönük pazarlama araştırmaları ve çalışmaları yapılmalıdır. Günümüz Türkiye'sinde Türk İslam eserlerinin sergilendiği birçok etnografya müzelerinin olmasına karşın ihtisas müzelerinin olmaması nedeniyle giderek kaybolan el sanatı ürünleri değerlendirilememektedir. Biran önce ilgili kurumlarca tekstil konulu bir ihtisas müzesinin kurulması, bunun için keçe seksiyonunun oluşturulması gerekmektedir. Böylelikle kaybolan ya da nitelik değiştirmekte olan özgün Ata sanatlarımızdan olan bir tanesi güvence altına alınmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- ARSEVEN, Celal, Esat (1955). *Türk Sanat Tarihi*. İstanbul: Sanat Ansiklopedisi.
- ÇELİKER, Deniz (2011). Geçmişten günümüze Türklerde keçecilik ve keçe yapımında yeni teknikler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART-E* S.8,s.1-17.
- GÜR, Sevim (2012). Anadolunun sanat objesine dönüşen kültürel değeri keçe. *Batman Üniversitesi Uluslararası Katılımlı Bilim ve Kültür Sempozyumu*, Batman, 1176-1181.
- DÖLEN, Emre (1992). *Tekstil Tarihi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları.
- ERGENOKON, Cavidan (1999). *Tepe Keçelerin Tarihi Gelişimi, Renk, Desen, Teknik ve Kullanım Özellikleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ERGÜR, Atilla (2002). *Tekstil Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- ÖGEL, Bahaeddin (1991). *Türk Kültür Tarihine Giriş* 3. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
- ÖZHEKİM, ATİŞ, Diğdem (2009). Keçenin hikayesi ve sanatsal üretimler. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*,S:1, s.123-133.

- SOYSALDI, Aysen (2008). Toros Türkmenlerinde keçecilik. *Türk Arkeoloji ve Etnografya Dergisi*, S.8 , s.71-78.
- TAVASLI, Belzan (1992). *Konya'da Keçecilik Sanatı*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TOPBAŞ Ahmet ve Musa, SEYİRCİ (1987). Keçe Sanatı ve Afyon'da Keçecilik. *Beldemiz*, S.9, s.10-12.
- YALÇINKAYA, R.Gülenay (2011). Afyonkarahisar'da Keçecilik. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume.Turkey*, S.6, s.1.
- YILDIR, Erol (1992). Üretimi Anadolu'da gerçekleşmiş Kuzey Kafkas keçe sanatı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.1. s.137-142.
- <http://www.kemalitemiz.com/category/turk-sanati/kece-ve-kececilik> (02.03.2011)